

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput V. Sensuum oblectamentis, etiam moderate, ob solam voluptatem
frui inhonestum est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

tur est in peccato quolibet aliquam de creatura delectationem reperiri, hancque delectationem malam semper esse, quia *uti creatura, non frui debet homo; nec est aliunde vita hominum vitiosa atque culpabilis, quam male utens & male fruens.* Hæc est rationalis hominis felicitas, in Deum ferri, illum ut finem suum colere, nec sine illo beatum esse posse. Quomodo igitur absque peccato potest hæc bona recusare? *Propterea, inquit Augustinus, corporea diligendo peccamus, quia spiritualia diligere & iustitia debemus, & natura possumus, & tunc in nostro genere optimi & beatissimi sumus (De Duab. animabus cap. 13.).*

CAPUT V.

Sensuum oblectamentis, etiam moderate, ob solam voluptatem frui inhonestum est.

Pelagiani, qui originale peccatum negabant, malam esse concupiscentiam pariter negabant, nullumque motibus eius assentiendo peccatum committi docebant. Ex malo principio malam illos consequentiam traxisse non miror; sed merito mirandum existimo quosdam Recentiores docere, si quis modeste ac moderate creaturis, honoribus, laudibus, gloria, dominatione, & licitis sensuum voluptatibus utatur, posse hæc licite propter seipsa amari, quin ad alium finem referantur (a).

Evi-

(a) Quantum hi Moralistæ a vero aberrarint, Innocentius XI. manifestum fecit istam n. 9. configens propositionem: *Opus conjugii ob solam voluptatem*
Godeau Theol. Mor. Pars I. H tem

Evidenter jam demonstravimus, homini non licere creatura ulla frui propter ipsam. Quis non videat rem, qua utimur, ad alium finem non referre, sed ea propter ipsam uti, idem esse ac illa frui? fruitio etenim est rei alicujus propter ipsam possessio. Honores, primi accubitus, hominumque laudes res bonæ sunt; attramen Dominus Pharisæos arguit, qui hæc amabant: *Amant primos accubitus in cænis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi (Matth. 23.)*. Quare propter horum amorem reprehenduntur? ideo quia amando peccabant; ideo quia propter ipsa hæc amabant, his adhærebant, nec referebant ad alium finem. *Non quia, inquit sanctus Augustinus, illa accipiunt; sed quia diligunt, sic eos cor eorum accusavit.*

Peccati originalis reatum, æternamque penam penitus aufert Baptisma; nihilominus solvitur reatus, sed manet infirmitas; solvitur per indulgentiam, quia tenebat in noxa; conteritur per continentiam, ne vincat in pugna. Agitur itaque ne obsit; donec ita vincatur ut non sit. Ita sanctus Augustinus Pelagianis respondebat, qui illum accusabant, quasi doceret hominem in Baptisma-

tem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali. Huic affines sunt aliæ laxissimæ de Tactus, Gustus &c. oblectamentis a variis propugnatae propositiones, quas locis propriis indigabimus. Sed nunquid periculosa ista praxis subti illi Theoriæ est superstructa; quæ multas actiones humanas, seu deliberatas in individuo moraliter indifferentes tuetur?

primam perfectam originalis peccati remissionem non recipere. In Scholis post illum dicimus concupiscentiam reatu transire, actu remanere; idest deleri culpam, manere infirmitatem. Hæc proprie est hominis corruptio, quæ ab Adami peccato in eum promanat; hæc illi, dum in mundo degit, *relinquitur ad agonem* (*Conc. Trident. sess. 5.*) Hanc sanctus Paulus (*Rom. 9.*) peccati *legem* appellat, quæ legi spiritus repugnat: propter hanc ille ait, se malum agere, quod non vult, nec quod vult, bonum agere: hæc meliora nostra bona potest corrumpere, secreta nec cognita amoris proprii mixtione: hæc omnes homines peccatores facit, ita ut nemo in mundo sine peccato vixerit, si sanctam Virginem excipias; quam ab hac universali regula excipit sanctus Augustinus.

Si quis dixerit concupiscentiam sensitivi appetitus motum esse, hujusce appetitus motus esse naturales, ideo concupiscentiam naturalem esse, nec ejus motibus obtemperantem peccare; passionem enim evellendam non sunt, sed moderandam, cum moderatas virtus non averferur, sed immoderatas dumtaxat fugiat: Respondeo passionem naturalem esse, non concupiscentiam, quam modo patimur, ea siquidem sensitivi appetitus motus effrænis est, quo ad creata & mutabilia bona ferimur. Quamobrem non est virtutis munus efficere, ut voluptas, seu creata bona propter seipsa amari possint; sed prohibere, ne passionem extrarationis limites animam pertrahant, illasque moderari. Virtus enim naturalem a Deo statum ordinem

dinem turbare recusat, atque hic ordo creaturae propter ipsam amorem damnat; ratio media, finemque disponit: bonum est finis hominis, & finis est mediorum regula.

Hominis bonum non est voluptatis fructus propter voluptatem, sed propter aliquam vitam necessitatem, quam veluti finem suum respicit. Voluptate igitur uti solum debet propter hunc finem, veluti medio ad illum assequendum; naturaeque ordinem invertit, si illa ut sine utatur. *Habet vir temperans, ait sanctus Augustinus, in hujusmodi rebus mortalibus & fluentibus vitae regulam utroque Testamento firmatam, ut eorum nihil diligat, nihil per se appetendum putet, sed ad vitam hujus atque officiorum necessitatem quantum satis est usurpet, utentis modestia, non amantis affectu (De Morib. Eccl. Cap. 21.).* Non est itaque unice considerandum, an, quae amamus bona sint, vel indifferentia; res siquidem bona amore non bono potest amari; neque opus est ut rei circumstantia aliqua adnexa sit, quae malum errorem efficiat; satis est conditionem abesse, qua bonus reddatur. Haec vero conditio ea est, ut res propter illum finem amentur, ad quem ordinantur. En quomodo sanctus Augustinus loquitur: *Cum anima sit ipsa corpore superior, Deumque habeat se superiorem, quamvis in ordine suo natura corporis bona sit, peccat tamen anima, & peccando fit mala, si consensionem dilectionis, quam superiori Deo debet, inferiori corpori adjungat.* Hanc vero sanctus Doctor generalem regulam tradit: *His bonis, quae propter aliud necessario*

cessaria sunt, qui non ad hoc, propter quod instituta sunt, utitur, peccat, alias venialiter, alias damnabiliter. Non hinc sequitur, sensitivum appetitum, quo ad creaturas trahimur, malum esse, licet mala sit concupiscentia; nam ideo sensibilibus rebus appetitus sensitivus adhæret, quia corporeus est, neque altius attolli potest: sed cum superior hominis pars, id est anima, inferiori parti obtemperat, creaturisque fruitur, quibus solum est utendum, mala evadit. Dum oculus ruptam virgam in aqua videt, non oculi hoc vitium est, cum propter mediæ refractionem objectum aliter videre non possit; at intellectus erraret, si idem crederet; debet enim ille sensum corrigere.

Verum, dicit aliquis, nonne voluptates aliæ sunt veritæ, aliæ permissæ? Ita profecto est; sed non hinc sequitur voluptatem propter seipsam amari posse. Hac distinctione solum evincitur res quasdam illicitas esse, aliasque licitas, quibus adnexa voluptas, & quibus sine voluptate aliqua uti non possumus; sed ad finem illum hæc est referenda voluptas, propter quem illam hisce rebus natura copulavit. Sic sine voluptate aliqua nec manducare, nec bibere possumus, quando suo sensus funguntur officio; verum neque manducare, neque bibere propter illam debemus, sed propter vitæ solum necessitatem, quæ sine alimentis conservari nequit. *Hoc me docuisti, inquit sanctus Augustinus, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis & indigentiae molestia*

transeo, in ipso transitu mihi insidiatur laqueus
 concupiscentiæ. Ipse enim transitus voluptas est.
 Et non est alius qua transeat, quam quo transi-
 re cogit necessitas. Et cum sit causa edendi et bibendi,
 adjungit se tamquam pedissequa periculo-
 jucunditas, et plerumque præire conatur, ut ejus
 causa fiat, quod salutis causa me facere vel dico,
 vel volo. Nec idem modus utriusque est. Nam
 quod saluti satis est, delectationi parum est; et
 sæpe incertum fit, utrum adhuc necessaria corporis
 cura subsidium petat, an voluptaria cupiditatis
 fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum
 hilarescit infelix anima, et in eo præparat excu-
 sationis patrocinium, gaudens non apparere quid
 satis sit moderationi valetudinis, ut obtentu salu-
 tis obumbret negotium voluptatis. (Lib. 10. Con-
 fess.) Nil istis sancti Doctoris verbis pulchrius,
 verius, nec Christiano dignius potest excogitari.
 Quid quæso dixisset, si ævo suo Africae Doctores
 docuissent, licitum esse edere ad satietatem, sine
 necessitate, ob solam voluptatem, dummodo sa-
 nitas non lædatur; non magis in gustus voluptate
 quærenda peccari, quam si visus vel odoratus
 voluptas quæretur; & absque peccato sensuum
 voluptatem propter seipsam quæri posse? Non-
 ne idem illis dixisset, quod Juliano respondit:
*Puto quod ipsum librorum vestrorum atramentum
 erubescendo convertitur in nimium?* Docebant
 quidem Pelagiani, licitum esse concupiscentiæ
 motibus assentiri, sed concupiscentiam malam esse
 negabant, & naturalem credebant, quoniam ori-
 ginale peccatum inficiabantur; at Catholici omnes
 malam esse illam fatentur, cui propterea sine pec-

peccato obtemperare non possumus. Hominis felicitatem in voluptate Epicurus collocabat, sed honesta erat illa voluptas, & spiritalis potius quam corporea; quamvis suæ ætatis Philosophi fecus illum sint interpretati, ut ejus sententiæ infamiam, erroremque conciliarent. Vitæ austeritate doctrinam suam confirmabat, & adeo a potus, cibique nimietate temperabat, ut vix necessaria sumeret.

CAPUT VI.

Idem continuatur Argumentum.

Ut concupiscentiæ naturam perspicue magis explicemus, sensuum distinguendæ sunt vivacitas, necessitas, utilitas, & voluptas.

Sensuum *vivacitas* ex corporis, sensuique inservientium organorum constitutione oritur. Exquisitam magis biliosi, & sanguine abundantes habent, quam phlegmatici & melancholici; atque hæc naturalis res est, nec bona, nec mala.

Sensuum *necessitas* est generalis; necessario enim sensus quilibet, si apte ejus organa sint disposita, objectum suum percipit, & cognoscit, oculus videt, auris audit, odoratus olfacit, gustus cibos distinguit, tactusque durum a molli discernit.

Sensuum *utilitas* ad hominis bonum, conservationemque pertinet, qui ut vivat, suorum sensuum actione indiget.

At sensuum *voluptas* a reliquis eorum qualitatibus longe distat; est enim hæc animi titillatio,